

Kalkkihuurresammal

Kamtuffmossa

Palustriella commutata

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Kalkkihuurresammal on isohko, laajoja vihertäviä tai kellanruskehtavia kasvustoja muodostava haarapesäkkeinen lehtisammal. Versot ovat pystyjä tai alustan myötäisiä, yleensä tiheään kaksipuoleisesti haaraisia. Varressa on runsaasti suikeita parafyllejä, joiden vuoksi se näyttää nukkaiselta. Varsilehtien tyvi on leveä ja terävähampainen, kärki vähitellen suippeneva ja käyrä. Kalkkihuurresammal on vaikea erottaa silmälläpidettävistä sirppihuurresammalesta (*P. falcata*), joka kuitenkin on useimmiten vähähaarainen, kellanruskea, isokokoisempi ja kapeampilehtinen, tai pohjanhuurresammalesta (*P. decipiens*). Varmasti lajit voi erottaa toisistaan ainoastaan mikroskooppisesti tyvinurkkasoluryhmän muodon ja solujen koon ja papillisuuden perusteella.

Elinympäristö ja levinneisyys

Kalkkihuurresammal on kalkinvaatija. Se kasvaa kalkkipitoisten tai muuten ravinteisten alueiden lähteissä silmäkkeen peittävinä kasvustoina, lähdepurojen varsilla ja toisinaan myös lähdepuroissa upoksissa tai valuvetisillä kalkkikallioilla. Suomessa kalkkihuurresammalen esiintymät keskittyvät maan pohjoisosan kalkkialueille. Esiintymiä tunnetaan kolmisenkymmentä.

Nykytila ja uhkatekijät

Kalkkihuurresammalle sopivia kasvupaikkoja on todennäköisesti hävinnyt lähteiden ojitusten ja purojen perkausten takia. Umpeenkasvukin on saattanut hävittää joitakin kasvupaikkoja. Sammalen nykyesiintymiin kohdistuvia uhkia ovat ojitukset ja vesirakentaminen. Suurin osa kasvupaikoista on suojeltu.

Hoitosuositukset

Erityisesti suojeltavan kalkkihuurresammalen kasvupaikka lähiympäristöineen jätetään ojitusten, hakkuiden ja muiden kasvupaikan vesitalouteen kuivattavasti vaikuttavien toimien ulkopuolelle. Myös veden laatuun vaikuttavat toimet ovat sammalle haitallisia. Kalkkihuurresammal tulisi huomioida myös kauempana tapahtuvissa toimenpiteissä, joilla saattaa olla vai-kutusta vesitalouteen. Monet kalkkihuurresammalen kasvupaikoista ovat metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä (lähteiden ja purojen välittömät lähiympäristöt), joiden ominaispiirteiden muuttaminen on kielletty. Lähteet ovat lisäksi vesilain mukaisia arvokkaita kohteita.

Lähteet

Ulvinen, T., Syrjänen, K. & Anttila, S. (toim.) 2002. Suomen Sammalet – levinneisyys, ekologia, uhanalaisuus. Suomen ympäristö 560. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 354 s. Verkojulkaisuna: <http://hdl.handle.net/10138/40617>.

Kuva: Jouko Rikkinen